

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 29/08/2024 17:43
Sayı: E-120.07.03-1487889
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

Sayı : E-72079556-610-12537283

Konu : Soru Önergesi (7/10614)

ACELE

7/10614
GK 116

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 27.03.2024 tarihli ve 1401902 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Edirne Milletvekili Sayın Ahmet Baran YAZGAN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/10614 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7-10614 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 77D26021-6886-4E49-9F61-77146DB4EA0A

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için:Samiye BULUN
Çocuk Gelişimcisi
Telefon No:(312) 705 58 09

Edirne Milletvekili Sayın **Ahmet Baran YAZGAN**'a Ait 7/10614 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Tüm sosyal araştırmalarda olduğu gibi engellilikle ilgili verilerin toplanmasında nüfus sayımları, örneklem araştırmaları ve idari kayıtlardan yararlanılmaktadır. Engelli bireylere ilişkin verilerin anket aracılığı ile uygulanan sıklık araştırmalarının yanı sıra en güncel ve hizmet odaklı veriler, idari kayıtlarla Sağlık Bakanlığınca tutulmaktadır. Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığı arasından imzalanan protokol ile Ulusal Engelli Veri Sistemi oluşturulmuş olup; Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporu olan tüm bireylere ilişkin verilere Ulusal Engelli Veri Tabanından ulaşılabilmektedir. Ulusal Engelli Veri Sisteminde Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilen hastanelerden alınan sağlık kurulu raporu olan %40 ve üzeri engel oranına sahip 3.540.125 engelli vatandaşımız kayıtlıdır.

Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik olarak başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımız engelli vatandaşlarımıza yönelik yardım programlarıyla yıllar içerisinde daha fazla ihtiyaç sahibi engelli vatandaşımıza ulaşmaktadır.

Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında %40 ve üzeri oranda engelli raporu olan, sosyal güvencesi olmayan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Aylığı; 18 yaşından küçük özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan veya %40 ve üzeri oranda engelli olan yakını bulunan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Yakını Aylığı bağlanmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarına ilişkin artışlar, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu doğrultusunda, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Mali ve Sosyal Haklar Genelgesinde yer alan memur aylık katsayısına göre belirlenmekte, artış oranı söz konusu gösterge artışı oranında uygulanmaktadır.

Öte yandan 2828 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesi kapsamında yürütülmekte olan evde bakım yardımı Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği çerçevesinde uygulanmaktadır. 2828 sayılı Kanunda; "Bakıma ihtiyacı olan engellilere evde bakımına destek için (10.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar aylık sosyal yardım yapılır." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm çerçevesinde engelli bireyler adına yapılacak olan sosyal yardım tutarı belirlenmektedir.

Bu çerçevede memur maaşlarındaki artışlar yaşlı ve engelli aylıkları ile evde bakım yardımlarına da yansıtılmakta olup, bu kapsamda 2024 yılı Temmuz ayı itibarıyla ödenen tutarlar artırılmıştır.

Öte yandan Bakanlığımızca yürütülen sosyal yardım programlarına ilişkin detaylı veriler yıllık olarak yayımlanan Bakanlığımız faaliyet raporlarından takip edilebilmektedir.

Bakanlığımızın engellilik ve yaşlılık alanındaki temel politikası; engelli ve yaşlı bireylerin ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata katılmaları için ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi, engelli ve yaşlı bireylere yönelik yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, bu alanda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamaktır. Bu kapsamda Bakanlığımızca engelliler ile ilgili olarak;

Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) kapsamında 13-15 Mart 2019 tarihleri arasında Cenevre’de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Yapıcı Müzakere Toplantısı’nda engelli vatandaşlarımız için yürütülen faaliyetlerin, geliştirilen politikaların ve engellilik alanında yapılan yeniliklerin yer aldığı ulusal rapor sunulmuştur.

Türkiye, 2007 yılında engelli hakları açısından evrensel standartları ortaya koyan (EHİS)’yi ilk imzalayan ülkelerden biri olmuştur. 2015 yılında ise, Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol onaylanarak engelli bireyler açısından BM Engelli Hakları Komitesi’ne bireysel başvuru yolu açılmıştır.

Bakanlığımız, engelli bireylerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmekten ve Sözleşme’nin uygulanmasının izlenmesinden sorumlu odak Kurumdur.

2014 yılında, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, EHİS’in öngördüğü yükümlülükler doğrultusunda yeniden şekillendirilmiştir. Bu düzenlemeler kapsamında başta engellilik tanımı olmak üzere engelliliğe dayalı ayrımcılık ve türleri, makul düzenleme, erişilebilirlik gibi birçok tanım Sözleşme doğrultusunda düzenlenmiş, engelliliğe dayalı tüm ayrımcılık türleri yasaklanmıştır.

Bakanlığımızca paydaşların görüşleri alınarak hazırlanan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, ülkemizin engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum olma yolunda vizyonunu ortaya koymaktadır. Engelli bireylere yönelik geliştirilecek politikalara yön vermesi amacıyla hazırlanan “2030 Engelsiz Vizyon Belgesi” 3 Aralık 2021 Dünya Engelliler Günü’nde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından ilan edilmiştir.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi’nin 2023-2025 yılları arasındaki uygulama aracı olan ilk “Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı” 2 Aralık 2022’de kamuoyu ile paylaşılmıştır. Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı’nın tüm taraflarca hassasiyetle uygulanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ise 2 Şubat 2023 tarihli ve 32092 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile tüm alanlarda güçlü koordinasyon, çok taraflı iş birliği ve engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile engelliliği anaakımlaştıran ve engelli bireylerin engellilikten kaynaklı ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran 31 hedefe yönelik 107 eylem alanı kapsamında 2023-2025 yıllarında gerçekleştirmek üzere 316 faaliyet hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Diğer taraftan engelli haklarının korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesine ilişkin konularda mevzuat çalışmaları yapmak, hak ihlalleri durumlarında alınabilecek önlemlere ilişkin tavsiyelerde bulunmak, konuya ilişkin strateji belgesi ve eylem planları hazırlamak ve hazırlananlara ilişkin görüş bildirmek, engelli hakları konusunda kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu sağlamak amacıyla 2021/23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi doğrultusunda

ilk kez “Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu” (Kurul) oluşturulmuştur. Bakanımız başkanlığında faaliyetlerini yürüten Kurul aktif bir şekilde çalışmalarına devam etmektedir.

Engelli vatandaşlarımızın toplumsal hayata katılımını desteklemek, bireysel hareket alanını genişletmek amacıyla ücretsiz seyahat kapsamında gelir desteği sağlanmaktadır.

Bakanlığımızca ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve akademisyenlerin katkı ve katılımlarıyla “Yaşlı bireylerin haklarını gerçekleştirebildikleri, kendi ihtiyaçlarına ve taleplerine uygun hizmetleri alabildikleri ve yaşam deneyimlerini gelecek nesillere aktarabildikleri her yaş için toplum inşa etmek” vizyonunu ortaya koyan Yaşlanma Vizyon Belgesi ve 2023-2025 yılları arasındaki uygulama aracı olan ilk “Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı” 29 Nisan 2023’te kamuoyu ile paylaşılmıştır. Yaşlı bireylerin yaşa bağlı farklılaşan ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran 16 hedefe yönelik 51 eylem alanı kapsamında belirlenen 183 faaliyet hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı’nda, yaşlı bireylerin deneyimleriyle toplumsal hayata diğer herkesle birlikte katılımlarını güçlendirmek amacıyla, “Toplumsal Hayata Katılım” politika alanında belirlenen hedef ve eylem alanları kapsamında yaşlı bireylerin sosyal hayata katılımlarını güçlendirmeye yönelik de faaliyetler gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Öte yandan, literatürde üçüncü yaş üniversitesi olarak anılan, ülkemizde de farklı üniversitelerin kampüsleri bünyesinde Tazelenme Üniversitesi gibi farklı isimler altında faaliyet göstermekte olan eğitim yapılanmaları ile 60 yaş ve üzeri bireylerin ihtiyaçlarına özgü oluşturulmuş eğitim programları çerçevesinde yaşlı bireylere eğitim verilmektedir. Hayat boyu öğrenme ile aktif ve sağlıklı yaşlanma kapsamında bu gibi eğitim programları Bakanlığımız tarafından üniversiteler ile imzalanan iş birliği protokolleriyle çeşitlendirilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır. Eğitimler ilgili üniversitelerin programları ve katılımcı yaşlıların talepleri doğrultusunda belirlenebilmektedir. Yaş grubu esneklik göstermekle birlikte genel olarak 60 yaşını dolduran her birey 3. Yaş/Tazelenme Üniversitesine başvurabilmekte ve bu üniversitelerden ücretsiz olarak yararlanabilmektedir.